

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. balandžio 25 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Godos Ambrašaitytės-Balynienės (pranešėja), Gražinos Davidonienės (kolegijos pirmininkė) ir Dalios Vasarienės, teismo posėdyje kasacinio proceso tvarka šnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Skomė“ kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. liepos 28 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Skomė“ ieškinį atsakovui Z. V. dėl žalos atlyginimo.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių ieškovo teisių perėmėjo atleidimą nuo žyminio mokesčio mokėjimo už ieškinį, kai pradinis ieškovas nuo žyminio mokesčio mokėjimo už ieškinį buvo atleistas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 83 straipsnio 1 dalies 8 punkto pagrindu, aiškinimo ir taikymo.
2. Pradinė ieškovė bankrutavusi UAB „FF lizingas“ kreipėsi į teismą su ieškiniu prašydamą priteisti iš atsakovo Z. V. 2 400 117,01 Eur nuostolių atlyginimo. Pirmosios instancijos teismo teisėjo 2017 m. birželio 12 d. rezolucija ieškiny priimtas ir iškelta civilinė byla.
3. Vilniaus apygardos teismas 2021 m. gruodžio 7 d. nutartimi pradinę ieškovę bankrutavusią UAB „FF lizingas“ pakeitė jos teisių perėmėja UAB „Žervyna“, o 2022 m. balandžio 28 d. nutartimi ieškovę UAB „Žervyna“ pakeista jos teisių perėmėja UAB „Skomė“.
4. Atsakovas Z. V. prašė teismo nustatyti ieškovės teisių ir pareigų perėmėjai terminą ieškinio trūkumams pašalinti – žyminiam mokesčiui už ieškinį sumokėti. Atsakovas nurodė, kad pradinė ieškovė BUAB „FF lizingas“, kuri 2022 m. vasario 7 d. išregistruota, buvo atleista nuo žyminio mokesčio už ieškinį mokėjimo kaip bankrutuojanti įmonė. Tuo tarpu pradinės ieškovės teisių perėmėja UAB „Žervyna“ nebuvo ir nėra BUAB „FF lizingas“ bankroto proceso dalyvė, todėl įstojusi į bylą negali būti atleista nuo žyminio mokesčio už ieškinį [CPK 83 straipsnio](#) 1 dalies 8 punkto pagrindu.

II. Pirmosios ir apelininės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

5. Vilniaus apygardos teismas 2022 m. gegužės 11 d. nutartimi nustatė ieškovei terminą iki 2022 m. gegužės 20 d. ieškinio trūkumams pašalinti – 14 085 Eur žyminiam mokesčiui už ieškinio pareškimą sumokėti ir pateikti teismui tai pagrindžiančius įrodymus.
6. Teismas nurodė, kad įstatyme įtvirtintų žyminio mokesčio lengvatų paskirtis yra užtikrinti tam tikrų lengvatų apibrėžiančioje normoje nurodytų asmenų teisę kreiptis į teismą. Žyminio mokesčio lengvata pagal [CPK 83 straipsnio](#) 1 dalies 8 punktą taikoma tik tiems asmenims, kurie turi specifinį statusą, t. y. asmenims, kuriems iškelta bankroto ar restruktūrizavimo byla arba kuriems vykdoma neteisminė bankroto procedūra. Lygiateisiškumo principas reikalauja, kad šimtinės taisyklės būtų taikomos tik tiems asmenims, kuriems jos skirtos, ir nebūtų aiškinamos plačiai. Todėl šis žyminio mokesčio lengvata gali būti taikoma tik tokiu atveju, jei tie asmenys patys dalyvauja procese.
7. Vadovaudamasis kasacinio teismo formuojama praktika, kad, perimant procesines teises ir pareigas iš bankrutuojančio (bankrutavusio) asmens, nėra įgyjamas šio asmens teisinis statusas, pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad UAB „Skomė“, kuri įgijo BUAB „FF lizingas“ reikalavimo teisę ir byloje tapo ieškove, negali būti taikomos [CPK 83 straipsnio](#) 1 dalies 8 punkte nustatytos žyminio mokesčio lengvatos, todėl ji privalo sumokėti 14 085 Eur žyminį mokesį už ieškinio pareškimą ir pateikti teismui tai pagrindžiančius įrodymus.
8. Lietuvos apeliacinis teismas, išnagrinėjęs bylą pagal ieškovės UAB „Skomė“ atskirąjį skundą, 2022 m. liepos 28 d. nutartimi Vilniaus apygardos teismo 2022 m. gegužės 11 d. nutartį paliko nepakeistą.
9. Apeliacinės instancijos teismas pripažino nepagrįstais ieškovės argumentus, kad pirmosios instancijos teismas, priimdamas skundžiamą nutartį, kaip horizontaliuoju precedentu turėjo vadovautis Klaipėdos apygardos teismo 2016 m. birželio 9 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. 2S-763-538/2016](#). Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, jog pirmosios instancijos teismas pagrįstai vadovavosi aukštesnės instancijos – Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, formuojančio vienodą teismų praktiką, pateiktais išaiškinimais, kad procesinių teisių perėmimas pats savaime nenulemia ir negali nulemti bankrutuojančios įmonės teisinio statuso perėmimo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. vasario 8 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-19-1075/2018](#)) ir kad [CPK 83 straipsnio](#) 1 dalies 8 punkto nereikėtų aiškinti plačiai (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. lapkričio 28 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-526/2014](#)).
10. Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad nagrinėjama byla buvo pradėta pagal BUAB „FF lizingas“, kuri, kaip bankrutuojanti įmonė, buvo atleista nuo žyminio mokesčio mokėjimo pagal [CPK 83 straipsnio](#) 1 dalies 8 punktą, ieškinį. Vėliau, pirmosios instancijos teismo proceso metu, UAB „Žervyna“ nusipirko iš BUAB „FF lizingas“ reikalavimo teisę ir perėmė su tuo susijusias procesines teises ir pareigas, tačiau, įgydama iš BUAB „FF lizingas“ reikalavimo teisę, negėjo ir negalėjo įgyti buvusios ieškovės – BUAB „FF lizingas“ – bankrutuojančios įmonės teisinio statuso. Atitinkamai UAB „Žervyna“, vėliau perleisdama reikalavimo teises UAB „Skomė“, taip pat negalėjo perleisti buvusios ieškovės teisinio statuso, nes tokio pat nebuvo įgijusi. Kadangi UAB „Skomė“ nėra atleista nuo žyminio mokesčio už pateiktą ieškinį mokėjimo taikant [CPK 83 straipsnio](#) 1 dalies 8 punktą, ji turi sumokėti žyminį mokesį ir pateikti pirmosios instancijos teismui įrodymus, pagrindžiančius žyminio mokesčio sumokėjimą, arba motyvuotą prašymą atleisti nuo žyminio mokesčio mokėjimo ar atidėti žyminio mokesčio mokėjimą ir įrodymus, patvirtinančius šio prašymo motyvus ([CPK 83 straipsnio](#) 3 dalis, 84 straipsnis).

III. Kasacinio skundo argumentai

11. Kasaciniu skundu ieškovė prašo panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. liepos 28 d. nutartį ir Vilniaus apygardos teismo 2022 m. gegužės 11 d. nutartį, taikyti sprendimo įvykdymo atgėžimą – grąžinti ieškovei 14 085 Eur, sumokėtų 2022 m. rugpjūčio 3 d. mokėjimo nurodymu Nr. 122272. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - 11.1. Teismai nepagrįstai nusprendė, kad, pradinėi ieškovei BUAB „FF lizingas“ viešo konkurso būdu perleisus reikalavimo teises pirmosios instancijos teisme nagrinėjamoje civilinėje byloje, turi būti grąžinama į ieškinio priėmimo stadiją (po 3 metų ir 11 mėnesių) ir iš naujo sprendžiamas ieškinio priimtinum klausimas. Teismų praktikoje konstatuota, kad procesinis teisių perėmimas nereiškia, jog procesas ar tam tikra jo stadija turi būti pradėti iš naujo; teisių perėmėjai privalomi visi jo pirmtako atlikti veiksmai, jų pagrindu įgytos teisės ir pareigos, ji saisto ir priešingos šalies atlikti procesiniai veiksmai ([CPK 48 straipsnio](#) 2 dalis). Tai reiškia, kad procesinių teisių perėmėjas visškai perima savo pirmtako procesinę teisinę padėtį, t. y. jo įgytas procesines teises ir pareigas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. gruodžio 22 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-351-701/2020](#)).
 - 11.2. Procesinių teisių perėmėjo teisinė padėtis galioja *ex nunc* (nuo dabar), o ne *ex tunc* (nuo pat pradžių). Šioje byloje pirmosios instancijos teisme pasikeitus proceso šalims ieškovė perėmė ne tik pradinės ieškovės pareigas, bet ir teises, t. y. teisę reikšti ieškinio reikalavimus, nemokant žyminio mokesčio.
 - 11.3. Teismų išvada, kad [CPK 83 straipsnio](#) 1 dalies 8 punktas gali būti taikomas tik tuo atveju, jeigu procese dalyvauja pats bankrutuojantis subjektas, neatitinka formuojamos teismų praktikos. Teismų praktikoje, sprendžiant klausimus, susijusius su žyminiu mokesčiu, pasikeitus proceso šalims, yra suformuluota taisyklė, kad bankrutuojančios proceso šalies teisės ir pareigos, atsiradusios iki procesinių teisių perėmimo, toje pačioje teismo instancijoje naujosios proceso šalies atžvilgiu nesikeičia, tačiau aukštesnėje teismo instancijoje naujoji proceso šalis gali netekti tam tikrų teisių. Taigi teismai privalėjo vadovautis Klaipėdos apygardos teismo 2016 m. birželio 9 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. 2S-763-538/2016](#) pateiktais išaiškinimais. Teismo precedentu horizontalusis poveikis lemia teismo pareigą laikytis tos pačios pakopos teismo pirmiau šnagrinėtoje analogiškoje ar iš esmės panašioje byloje suformuluotų teisės taikymo ir aiškinimo taisyklių tiek, kiek bylose nagrinėjami santykiai yra tapatūs (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. gruodžio 29 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-546-469/2016](#)).
 - 11.4. Kasacinio teismo nutartis, kuriois vadovavosi apeliacinės instancijos teismas, buvo priimtos bylose, kurių *ratio decidendi* (argumentas, kurio grindžiamas sprendimas) skiriasi nuo nagrinėjamos bylos. Abiejose apeliacinės instancijos teismo minimose kasacinio teismo nutartyse buvo pasakyta dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių atleidimą nuo žyminio mokesčio už apeliacinį skundą mokėjimo [CPK 83 straipsnio](#) 1 dalies 8 punkto pagrindu. Teismai nenurodė nė vieno kasacinio teismo (ar apeliacinės instancijos teismo) procesinio sprendimo, kuriame būtų pasakyta dėl to, kad bankrutuojančios įmonės teisių perėmėjas pirmosios instancijos teisme po kelerių metų nuo bylos iškėlimo turėtų mokėti žyminį mokesį už ieškinį.
12. Atsilepimas į kasacinį skundą įstatymų nustatyta tvarka negautas.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl bankrutavusio ieškovo procesinių teisių perėmėjo, neturinčio bankrutuojančio asmens statuso, pareigos mokėti žyminį mokesį už ieškinį

13. Kasacinėje byloje keltamas teisės klausimas, ar į civilinės bylos procesą įstojęs bankrutavusio ieškovo procesinių teisių perėmėjas, neturintis bankrutuojančio (bankrutavusio) asmens statuso, turi pareigą sumokėti žyminį mokesį už ieškinį, kuris buvo teismo priimtas nagrinėti iki įvykusio procesinio teisių perėmimo.
14. [CPK](#) 48 straipsnyje nustatyta, kad tais atvejais, kai viena iš ginčijama arba sprendimų nustatyto teisinio santykio šalių pasitraukia iš bylos (fizinio asmens mirtis, juridinio asmens pabaiga ar pertvarkymas, reikalavimo perleidimas, skolos perkėlimas ir kiti įstatymu numatyti atvejai), teismas, jei yra pagrįstas, rašytinio proceso tvarka ta šali pakeičia jos teisių perėmėju. Iškvrus atvejis, kai yra neaiškus materialiniu subjektyvinių teisių perėmimas. Teisių perėmimas galimas bet kurioje proceso stadijoje. Teisių perėmėjui visi veiksmai, atlikti procese iki jo įstojimo, yra privalomi tiek, kiek jie būtų buvę privalomi tam asmeniui, kurio vietoj įstojė teisių perėmėjas.
15. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad procesinis teisių perėmimas yra nulemtas materialinių subjektyvinių teisių perėmimo ginčo teisiniame santykyje galinybės. Perėmęs materialias teises asmuo perima ir teisę reikalauti šių teisių evnimo, taip pat narčiai atsakvi pagal prievoles. Procesinio teisių perėmimo aninmti tai nat lemia atitinkamų materialiu subjektinių teisių perėmimo aninmtis: jeizu tam tikru materialiu subjektiniu teisiu negalina perimti, tai negalina perimti ir atitinkamų procesinių teisių ir pareigų, susijusių su atitinkamų materialijų teisių gnyba (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. spalio 14 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-367/2008](#)).
16. Nors ir tiesiogiai susijęs su materialinių subjektyvinių teisių perėmimu, procesinis teisių perėmimas yra proceso teisės, o ne materialiosios teisės institutas, todėl procesinės teisės perimamos vadovaujantis civilinio proceso, o ne materialiosios teisės normomis (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. spalio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-381-915/2016, 30 punktas). Materialiu teisių perėmimas ne visais atvejais reiškia, jog materialias teises perėmęs asmuo įvia tas načas procesines teises ir pareizas, kurias turėjo asmuo, iš kurio buvo perimtos teisės ir pareizos, t. v. pradinis kreditorius, pvz., kitaip galėtų būti tuo atveju, jei procesinės teisės įgyvendinimas bus siejamas su tam tikru asmens statusu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. gruodžio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-386-1075/2019, 23 punktas).
17. Kasacinio teismo praktikoje taip pat išaiškinta, kad žyminio mokesčio lengvata pagal [CPK 83 straipsnio](#) 1 dalies 8 punktą taikoma ne visiems asmenims, bet tik tiems, kurie turi specifinį statusą, t. y. asmenims, kuriems iškelta bankroto ar restruktūrizavimo byla arba kuriems vykdoma neteisminė bankroto procedūra ir tik kai tie asmenys patys dalyvauja procese. Ši specifini statusa asmuo gali įviti tik nemokumo istatymu nustatyta tvarka ir šis statusas siejamas tik su ii ietisius asmeniu, todėl negali būti kokių nors būdu perleidžiamas kitam asmeniui. Procesiniu teisių perėmimas nenulemia ir negali nulemti bankrutuojančios įmonės teisinio statuso perėmimo, todėl pradinio ieškovo teisių perėmėju, kuris neturi bankrutuojančios įmonės statuso, negali būti taikomos [CPK 83 straipsnio](#) 1 dalies 8 punkte nustatytos žyminio mokesčio lengvatos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. vasario 8 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-19-1075/2018](#), 18–20 punktai).

18. Apeliacinės instancijos teismas, vadovaudamasis aptarta kasacinio teismo praktika, konstatavo, kad ieškovė UAB „Skomė“, perėmusi pradinės bankrutavusios ieškovės procesines teises, tačiau pati neturinti bankrutavusios imonės teisinio statuso, negali būti atleista nuo žyminio mokesčio už ieškinį mokėjimo pagal CPK 83 straipsnio 1 dalies 8 punktą, todėl pagrįstai pirmosios instancijos teismo buvo įpareigota pašalinti ieškinio trūkumus – sumokėti žyminio mokesčio lengvatą, savarankiškai atlikdamas procesinius veiksmus (paduodamas apeliacini skunda). Tuo tarpu nagrinėjamoje byloje teismai konstatavo esant poreikį įvykus procesiniam teisių perėmimui taikyti ieškinio trūkumų šalinimo institutą, t. y. iš naujo spręsti ieškinio, kuris buvo paduotas ir teismo priimtas dar iki įvykstant procesiniam teisių perėmimui, priėmimo klausimą.
19. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. vasario 8 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e3K-3-19-1075/2018 pasisakyta dėl bankrutuojančio ieškovo procesines teises pirmosios instancijos teismo proceso metu perėmusio nebankrutuojančio asmens pareigos sumokėti žyminį mokestį už paduodama apeliacinį skundą, t. v. sprendta, ar teisiu perėmėtas, pats neturintis bankrutuojančio asmens statuso, turi teisę toliau naudotis CPK 83 straipsnio 1 dalies 8 punkte įtvirtinta žyminio mokesčio lengvata, savarankiškai atlikdamas procesinius veiksmus (paduodamas apeliacini skunda). Tuo tarpu nagrinėjamoje byloje teismai konstatavo esant poreikį įvykus procesiniam teisių perėmimui taikyti ieškinio trūkumų šalinimo institutą, t. y. iš naujo spręsti ieškinio, kuris buvo paduotas ir teismo priimtas dar iki įvykstant procesiniam teisių perėmimui, priėmimo klausimą.
20. Teisėjų kolegija pažymi, kad civilinė byla nagrinėjama nuosekliai, tam tikrais etapais (civilinio proceso stadijomis). Vienai iš proceso stadijų pasibaigus, sugrįžimas į ankstesnę proceso stadiją galimas tik išimtiniais, proceso ištatyme nustatytais atvejais. Pagal CPK 48 straipsnio 1 dalį procesinis teisių perėmimas galimas bet kurioje proceso stadijoje. Procesinio teisių perėmimo klausimas turėtų būti išsprendžiamas toje proceso stadijoje, kurioje įvyko juridiniai faktai, nulėmę šalies pasitraukimą iš ginčijamo teisinio santykio. Tai reiškia, kad jis gali įvykti tiek pirmosios, tiek apeliacinės instancijos teisme, kasaciniame procese, atnaujinant procesą ar vykdydamas procesą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. rugsėjo 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-254-403/2021, 14 punktas). Procesinis teisių perėmimas nereiškia, jog procesas ar tam tikra jo stadija turi būti pradėti iš naujo; teisių perėmėjui privalomi visi to pirmakio atlikti veiksmai, jų pagrindu įvytos teisės ir pareigos, ji saisto ir priešingos šalies atlikti procesiniai veiksmai (CPK 48 straipsnio 2 dalis). Tai reiškia, kad procesinių teisių perėmėjas visiškai perima savo pirmakio procesinę teisinę padėtį, t. y. jo jau įgytas procesines teises ir pareigas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. gruodžio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-351-701/2020, 35 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika).
21. Ieškinio trūkumų šalinimo institutas paprastai taikomas civilinės bylos iškelimo stadijoje, teismui sprendžiant ieškinio priėmimo klausimą. Civilinės bylos iškelimo stadija pasižymi tuo, kad jos metu teismas turi tik vienos šalies kreipimąsi į teismą ir dėl to šioje proceso stadijoje kartais sudėtinga absoliučiai tiksliai išsiaiškinti visus klausimus, susijusius su ieškinio priėmimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. kovo 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-196/2008), todėl ieškinio trūkumų šalinimo institutas gali būti taikomas ir vėlesnėse pirmosios instancijos teismo proceso stadijose, jei bylos nagrinėjimo pirmosios instancijos teisme metu paaiškėja, kad ieškinyje neatitinka ieškinio turinui keliamu reikalavimu ar nėra apmokėtas ištatymo reikalaujamo dydžio žyminio mokesčio (CPK 296 straipsnio 1 dalies 7, 8, 11 punktai, 2 dalis). Toks poreikis gali kilti civilinės bylos iškelimo metu teismui nepastebėjus tam tikrų ieškinio pareiškimo turinio trūkumų, t. v. netinkamai išsprendus ieškinio priėmimo klausimą, arba ieškovui vėliau atlikus procesinius veiksmus, su kuriais ištatymas sieja pareigos primokėti žyminį mokestį už ieškinį atsiradimą (CPK 86 straipsnis). Tačiau po civilinės bylos iškelimo įvykus procesinių bylos aplinkybių pasikeitimas pats savaime, nesant ištatyme aiškiai įtvirtintos išimties, nesudaro pagrindo teismui iš naujo spręsti ieškinio, kuris jo priėmimo metu visiškai atitiko turinį ir formos reikalavimus, priėmimo klausimą. Pažymėtina, kad vėlesnėse proceso stadijose (apelikacijos, kasacijos, vykdymo procesuose) ieškinio trūkumų šalinimo institutas teismo apskritai neb gali būti taikomas.
22. Nors apeliacinės instancijos teismas tinkamai vadovavosi kasacinio teismo formuojama praktika darydamas išvadą, kad UAB „Skomė“ neperėmė pradinės ieškovės turėto bankrutavusio asmens statuso (šios nutarties 17 punktas), jis nepagrįstai pakitusi ieškovės teisinį statusą vertino kaip pagrindą iš naujo spręsti dėl bylos jau atliktu procesinių veiksmu teisėtumo. Ieškovė kasaciniame skunde pagrįstai pažymi, kad ieškovės teisinės padėties pasikeitimas, susijęs su įvykusių procesinių teisių perėmimu, galioja ir ateiti ir nesudaro pagrindo teismui iš naujo vertinti procesinius veiksmus, kurie byloje buvo atlikti pradinės ieškovės ir kurių pagrindu pradinės ieškovės jau įvytos procesinės teisės ir pareigos laikytinos perėjusiomis teisių perėmėjai pagal ištatymą. Byla nagrinėjusiu teismu pateiktas proceso teisės normų aiškinimas, sudarantis prielaidas kelti viso proceso teisėtumo klausimą įvykusiu procesinių teisių perėmimo pagrindu, nesuderinamas su CPK įtvirtintu procesinio teisių perėmimo teisiniu reglamentavimu, pagal kurį šis institutas gali ir, esant pagrindui, turi būti taikomas bet kurioje proceso stadijoje, pripažįstant teisių perėmėjui privalomais visus procesinius veiksmus, atliktus iki jo įstojimo į procesą (šios nutarties 20 punktas).
23. Remdamasi išdėstytais argumentais ir vadovaudamasi CPK 361 straipsnio 4 dalies 2 punktu, teisėjų kolegija formuluoja tokią teisės aiškinimo taisyklę: aplinkybė, kad pradinio ieškovo teisių perėmėjui, neturinčiam bankrutuojančios imonės statuso, negali būti taikomos CPK 83 straipsnio 1 dalies 8 punkte nustatytos žyminio mokesčio lengvatos, nesudaro pagrindo teismui reikalauti iš teisių perėmėjo sumokėti žyminį mokestį už tuos procesinius veiksmus, kuriuos ištatymų nustatyta tvarka iki teisių perėmėjo įstojimo į procesą yra tinkamai atlikę pradinis bylos ieškovas.

Dėl bylos procesinės baigties ir bylinėjimosi išlaidų

24. Apibendrinama išdėstyti argumentus teisėjų kolegija nusprendžia, kad apeliacinės instancijos teismas, priimdamas skundžiamą nutartį, neteisingai aiškino ir taikė procesinių teisių perėmimą ir ieškinio trūkumų šalinimo institutą reglamentuojančias proceso teisės normas, netinkamai vadovavosi kasacinio teismo šiuo klausimu formuojama praktika ir dėl to neteisingai išsprendė byloje kėlusį procesinį klausimą, palikdamas nepakeistą pirmosios instancijos teismo nutartį, kuria ieškovė įpareigota sumokėti žyminį mokestį už ieškinį. Nustatytas procesinis pažeidimas gali būti pašalintas paties kasacinio teismo, panaikinant šiuo klausimu priimtą pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinius sprendimus (CPK 359 straipsnio 1 dalies 4 punktas, 4 dalis).
25. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad kasacinis teismas, nagrinėdamas bylą pagal kasacinį skundą dėl apeliacinės instancijos teismo nutarties tarpinių procesinių klausimų, kol bylos nagrinėjimas iš esmės nėra baigtas, neturi pagrindo skirstyti bylinėjimosi išlaidas remdamasis CPK 93 straipsnio 1 dalimi. Šis klausimas sprendžinas teismui priimant bylos nagrinėjimo baigiamąjį teismo aktą (baigiamąjį teismo procesinį sprendimą) (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. vasario 7 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-7-701/2018 20 punktą; 2018 m. liepos 4 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-280-219/2018 13 punktą). Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į nurodytą kasacinio teismo praktiką, šalių bylinėjimosi išlaidų paskirstymo klausimo nesprendžia (CPK 93, 98 straipsniai).
26. Ieškovė kasaciniu skundu prašo taikyti sprendimo įvykdymo atgręžimą – grąžinti ieškovei 14 085 Eur, sumokėtų 2022 m. rugpjūčio 3 d. mokėjimo nurodymu Nr. 122272. Teisėjų kolegija pažymi, kad, atsižvelgiant į tai, jog bylos nagrinėjimas iš esmės šiuo atveju nėra baigtas, žyminio mokesčio, kurio sumokėta daugiau, nei nustato ištatymai, grąžinimo klausimas turi būti sprendžiamas CPK 87 straipsnio nustatyta tvarka bylą nagrinėjančio pirmosios instancijos teismo.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 4 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2022 m. gegužės 11 d. nutartį ir Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. liepos 28 d. nutartį. Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjos

Ambrasaitė-Balynienė

Davidonienė

Vasarienė